

Haninge 2016-07-11

Yttrande över remissen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle”- SOU 2016:13

Presentation av Sveriges Föreningar

Sveriges Föreningar är en ideell nationell Paraplyorganisation med uppgift att arbeta för Föreningsråd i lokalsamhället. Vi har 35 medlemsorganisationer och når totalt drygt 3700 föreningar. Med i sin tur en ansenlig mängd medlemmar. Dessa lokala paraplyorganisationer finns från Piteå i norr till Trelleborg i Söder.

Många av Sveriges Föreningars lokala paraplyer tillhör inget annat nationellt förbund. Detta gör vår roll, att ge de lokala föreningsråden förutsättningar för att i sin tur kan ge kunskap till sina medlemsföreningar, av betydande vikt.

Vår främsta roll är:

Att ge en röst för det lokala föreningslivet på den nationella offentliga arenan.

Att vara en remissinstans, nationellt, regionalt och lokalt, i frågor om civilsamhället.

Att stärka det lokala föreningslivet genom erfarenhetsutbyte.

Att verka för att civilsamhället organiserar sig som en sektor i de kommuner som inte har någon lokal paraplyorganisation.

Vår vision är att sätta det lokala i främsta rummet.

Sveriges Föreningar har genom en representant i utredningens referensgrupp kunnat följa och delta i det löpande arbetet med Paletten. Det har varit av värde att få ta del av den öppenhet och lyhördhet som visats oss representanter från det civila samhället. Och att vi, Sveriges Föreningar, har kunnat visa på det lokala civilsamhällets förutsättningar och behov av stöd lokalt, regionalt och nationellt.

Och att det förutsätter en Paraplyorganisation som verkar nationellt.

I Sveriges Föreningars arbete med att kunna vara ett stadigt Paraply för våra lokala paraplyer behövs en samlad bild över det svenska civilsamhället. Palett för ett stärkt civilsamhälle ger just det.

Vi som arbetar för att varje kommun ska kunna bli ***Sveriges föreningsvänligaste kommun*** har redan nu stor nytta av materialet.

Vi framför vårt tack till Dan Eriksson och sekretariat.

Sammanfattning

- Det är inte ofta som man kan få ta del av ett lika brett och mångsidigt material beskrivande civilsamhället som just Palett för ett stärkt civilsamhälle. Där de flesta av samhällets aktörer är representerade. Det är värdefullt att erfarenheter från de ideella organisationerna från den lilla föreningen med en aktiv eldsjäl som motor till den stora organisationen med ett stort kansli och en part som samhället redan lyssnar till lyfts fram med sin syn på civilsamhället. Mycket av de hinder och möjligheter, förutsättningar och utmaningar som är civilsamhällets signum, de olika nivåerna i civilsamhället, olika upphandlingsmetoder, lagar, kunskaper hos det offentliga är av vikt att det är samlat i utredningen.
- Sveriges Föreningar sätter värde på att utredaren med kansli tagit tid på sig att ge en bred, mångsidig bild av dagens civilsamhälle. Och framförallt att utredningen behandlat civilsamhällets möjligheter, hinder, förutsättningar och möjligheter på nationell, regional och lokal nivå.
- ***Vi vädjar*** till alla inblandade myndigheter, politiker och andra beslutsfattare på nationell, regional och lokal nivå. Att alla ser till de resultat och slutsatser man kommit fram till och låter det bli en utredning som gör skillnad. Att den inte faller i glömska.
- Stadsbidrag till civilsamhällets organisationer samt skatte- och socialavgiftsfrågor har dessvärre inte omfattats av uppdraget för utredaren. Det är beklagligt. En långsiktigt

hållbar finansiering av civilsamhället är centralt för en politik som ska syfta till att stärka ett självständigt civilsamhälle. Det behövs nu en helhetsbild för att se hur civilsamhällets egenfinansiering, offentliga bidrag och skatteregler samt andra former av finansieringsmöjligheter kan bidra till detta.

Sveriges Föreningar hoppas att det blir en översyn av statsbidrag till Paraplyorganisationer som Sveriges Föreningar.

Att utredaren inte fått möjlighet att utreda statsbidragssituationen och föreslå åtgärder upplever vi att utredningen tappar en del av sin tyngd.

- I vissa skrivningar stannar det vid en beskrivning som i ett lärande syfte vilket kan fylla sin funktion men vi saknar fler tydliga förslag till åtgärd. Vi skulle ha uppskattat fler vassa och tydliga förslag som verkligen skulle kunna göra skillnad. Här ser vi en brist i att utredningen inte fick förlängd tid efter tilläggsdirektivet.
- Vi sätter värde på utredningens förslag till kompetenshöjande insatser bland alla myndigheter och personal, politiker och andra berörda på alla nivåer. Kompetensutveckling är a och o om civilsamhället ska utvecklas. Det är viktigt att civilsamhället är med i utbildningen som en viktig part. Lokalt kan mycket av kompetenshöjande insatser genomföras av det lokala civilsamhället och där set finns är Föreningsråden en lämplig genomförare. Anmärkningsvärt är dock att det är bara på 40 platser av 290 där det finns lokala stödfunktioner. Här kan en nationell paraplyorganisation utgöra det stödet under förutsättning av att det tillsätts extra ekonomiskt stöd till uppdraget. I rapporten läggs det stor vikt till att MUCF ska ta ansvaret för utbildning om civilsamhället. Det ställer vi oss inte bakom. Vi ser civilsamhället som den naturligaste aktören och inte MUCF.
- En ytterligare åtgärd utöver utbildningsinsatsen är ett förslag att statliga myndigheter ska rapportera om de kontakter och samråd som myndigheten har haft med det civila samhället. Vi uppskattar förslaget och samtidigt önskar vi att man ser brett på vilka man samverkat med och inte enbart de stora och självklara organisationer.
- I vårt samhälle ställs vi inför utmaningar varje dag. Civilsamhällets roll har blivit central när det gäller sociala insatser, integration, motverka utanförskap, verka för ett levande kultur-, idrottsliv. Sedan i höstas vittnar många av våra medlemmar hur de varit delaktiga i flyktingmottagandet och i att integrera i föreningslivet. Viktiga områden som gjort skillnad för många flyktingar som fått chans att ta del av föreningslivet. Men vad händer sedan? Här saknas långsiktigheten. 2016 blev ett år med en ansenlig mängd nya medel för att kunna satsa på ledare inom de aktuella språkgrupperna. En engångssatsning kan vägleda till hur man inom civilsamhället kan ta sig an den nya situationen/verksamheten men finns inte fortsatta medel så är det risk att det blir en engångssatsning. Här är det viktigt med dialog mellan civilsamhälle och myndighet. En återkoppling och erfarenhetsutbyte. Att kunskapen tas tillvara.

Sveriges Föreningars yttrande till utredningens slutsatser och förslag

Sidan 119 punkt 4.1.4 Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare

- Sveriges Föreningar delar utredningens bedömning och stödjer förslaget att statlig myndighet årligen ska rapportera om de kontakter de haft med det civila samhället.

Vi vill markera att det är av vikt att man ser hela civilsamhällets och dess bredd.

Redovisningen bör ske på sådant sätt att civilsamhället kan ta del av rapporterna och ifrågasätta/lyfta fram de myndigheter som inte haft kontakt med civilsamhället. Anledningen skall redovisas. Förutsättningen till åtgärden är att det finns ett lokalt aktivt civilsamhälle på den aktuella orten men här ska inte antalet organisationer vara avgörande. Saknas det en möjlighet till samråd med civilsamhället ska det också redovisas. Kan bli vägledande till att det kan behövas bättre förutsättningar inom myndighetens område.

- Vidare anser vi att rapporterna bör sammanställas till en samlad rapport som civilsamhället kan ta del av.

Sidan 132 punkt 4.1.5 Vikten av struktur för dialog och inflytande.

- Vi delar utredningens bedömning. Dock är det viktigt att man är tydlig i myndighetens direktiv att den politiska ledningen bör delta mer i befintlig struktur för dialog med det civila samhället på nationell nivå. Att i dialogen även ta med de delar av civilsamhället som inte är de traditionella.
- Det krävs en rak dialog för att civilsamhällets frågor inte ska försvinna och att våra frågor ska kunna leda till beredning och beslut. Civilsamhällets representanter ska lätt kunna se att dialog ha förekommit och med vilka och vad det lett till. Har det inte förts någon dialog ska även det redovisas.

Sidan 142 punkt 4.2.1 Kunskapsbrist hos det offentliga

- Vi delar utredningens slutsats och bedömning att det finns behov av fortsatt kunskapsspridning nationellt, regionalt och lokalt. Att det råder en kunskapsbrist råder det inga tveksamheter om när vi frågar våra medlemmar.
- Sveriges Föreningar delar inte utredningens slutsats att MUCF ska åläggas utbildningsansvaret.
- Även om uppdraget innebär att det är inom politiken och den egna myndigheten som kompetensen ska höjas anser vi att kunskapen om civilsamhällets villkor och förutsättningar finns i sektorn anser Sveriges Föreningar att uppdraget ska ges till det civila samhället. Där finns det gedigna kunskaper och erfarenheter.

- Vi ställer oss bakom att det ska utvärderas och anser det viktigt. Vi föreslår att det ska utvärderas varje år.

Sidan 147 Punkt 4.2.2 Ändrade organiseringsformer kan minska det offentliga vilja att lyssna till det civila samhällets organisationer.

- Vi delar utredningens slutsats att civilsamhällets organisationer kan ha svårt att rekrytera medlemmar från alla samhällsgrupper och att det finns en trend av professionalisering av det civila samhällets organisationer. Detta kan innebära att nationella, regionala och kommunala myndigheter avstår från att lyssna på civilsamhället. Vi är lite oroade över att det kan bli skendemokrati. Att man lyssnar men att det inte leder någonvart. Här är det viktigt med öppenhet och någon form av rapport från berörd myndighet att och hur dialog skett. Redogörelse/rapport bör ske vartannat år.

Sidan 153 Punkt 4.2.3 Skolans kompensatoriska roll

- Vi ställer oss bakom utredningens förslag att skolan bör få en tydligare roll i att öka ungas kunskap om civilsamhället och visa på föreningslivets alla möjligheter.
- Här ser vi från Sveriges Föreningar stora möjligheter för det lokala civilsamhället att samverka med skolan i syfte att ge kunskaper om demokrati, inflytande, medborgarskapsfrågor och om föreningslivets möjligheter.
- Om kunskap om det civila samhällets föreningsliv ska kunna inspirera till att delta är det viktigt att det sker i samverkan med de olika lokala organisationerna.

Sidan 162 punkt 4.2.5 Förutsättningar för civilsamhället att delta i samråd och möten

Det finns en tendens att samråd och möten spänner över många intresseområden samtidigt. Detta ställer stora krav på bred kunskap hos civilsamhällets representanter. I det lokala civilsamhället kan det vara en specifik inriktning på föreningarnas intressefrågor och andra delar av civilsamhället inte är representerade.

- Vi ställer oss bakom utredningens bedömning att statliga myndigheter, kommuner och landsting bör använda och utveckla metoder för samråd med civilsamhället. Att ge praktiska förutsättningar för civilsamhället att som röstbärare kunna vara delaktig på samråd och möten.
- Att det tydligt anges vad det är för tema/syfte med mötet för att organisationerna ska kunna prioritera.
- Sveriges Föreningar anser att vissa möten/samråd i det lokala samhället stannar vid ett möte. Här vill vi hellre att myndighet och civilsamhället har en långsiktig dialog.

Sidan 175 Punkt 4.3.2 Mångfald inom organisationerna

Kunskapen om vilka hinder som de underrepresenterade grupperna upplever för att delta i civilsamhällets organisationer eller att själva organisera sig behöver öka.

Sveriges Föreningar känner en återigen oro över att uppdrag som rör civilsamhällets förutsättningar och utveckling går till en myndighet och inte till civilsamhällets organisationer. När det gäller att synliggöra interna hinder torde civilsamhället kunna lokalisera problemet snabbare än en statlig myndighet. De organisationer som har gedigen kunskap inom området och bör vara en självklar part.

- Vi föreslår att civilsamhällets organisationer får uppdraget att genomföra konferenser i frågor om mångfald.
- Vi ställer oss inte bakom att MUCF ska ha ansvaret för att anordna konferenser i frågor om mångfald.
- Förslaget att MUCF skall fördela bidrag till rikstäckande föreningar till arbete att undanröja hinder är bra men vi anser att det är viktigt att även paraplyorganisationer utan statligt bidrag skall kunna söka.

Sidan 184 punkt 4.3.4 Ökad social sammanhållning

Ett viktigt förslag att göra satsningar i socioekonomiskt utsatta områden. De måste vara långsiktiga och att de ska vara i samverkan mellan redan aktiva parter i civilsamhället och de som vill verka för social sammanhållning.

- Sveriges Föreningar ställer sig bakom förslaget att skapa lokala plattformar och vill samtidigt att man i första hand möjliggör för de redan etablerade lokala föreningsråden att ta en aktiv roll.
- Vi ställer oss bakom att tillsätta en statlig delegation.

Sidan 192 Punkt 5.1.1.Samhällets bristande tilltro och förståelse för civilsamhället

- Vi stödjer utredningens förslag att det inte bör inrättas en lag om ideella föreningar. Det bör heller inte upprättas ett register.

Sidan 202 Punkt 5.1.2 Bristande kunskap om det civila samhället

Aktiva inom föreningslivet möts ibland av okunskap, brist på intresse och förståelse. Men det som är värst är nog ovilja. Att lägga sin själ i sin organisation med mycket tid som insats kräver att man får något tillbaka och att slippa de värsta hindren.

- Sveriges Föreningar ställer oss bakom förslaget att ett tillägg görs i bestämmelsen i myndighetsförordningen om myndigheters skyldighet att samarbeta med civila samhällets organisationer.
- Vi ställer oss inte bakom förslaget att MUCF får i uppdrag till att reducera hinder utan menar att det är civilsamhällets organisationer som står närmast det uppdraget.
- Sveriges Föreningar stödjer förslaget att det i tillsättandet av en myndighetschef ska ses som en merit att ha kunskaper från det civila samhället.

Sidan 216 Punkt 5.1.4 Svårigheter att finansiera verksamhet

- Vi anser att det behövs göra en total översyn av kriterierna. Att Allmänna arvsfondens ansökningsförfarande och redovisning ses över.

sidan 323 Punkt 5.3.2 Övergripande hinder finns även på lokal och regional nivå

Det förekommer att våra medlemmar ofta stöter på hinder i kontakten med sin kommun. Framst beroende på brist på kunskap om och förståelse för civilsamhällets förutsättningar. Många upplever dessutom att det, från kommunen, ibland ställs orimliga krav på styrelsens kunskaper i samband med kommunala bidragsreglementen m.m. Denna ojämnliska situation upplevs som ett hinder.

- Sveriges Föreningar stödjer utredningens bedömningar att det bör övervägas vilka förenklningar som är möjliga att göra av rutiner och krav i samband med ansökningar och redovisningar av kommunala bidrag.
- Vi anser att översyn av bidragsreglemente ska ske i samarbete mellan den lokala och regionala myndigheten och det lokala/ regionala civilsamhället.
- Vi anser att ett bidrag till en förening stor som liten, administrativt stöd, tillgång till lokaler och annat stöd till civilsamhället är en investering för kommun/landsting och av den anledningen borde det ligga i myndighetens intresse att underlätta för civilsamhället. I både ekonomi, administration och förenklade rutiner.

Sidan 329 Punkt 5.3.3 Från överenskommelser till konkreta planer

Utredningen pekar på att det är en framgång att arbeta med konkreta handlingsplaner, att kompetenshöjningen är nödvändig på den lokala nivån. I lokala samverkan är långsiktigheten viktig.

- Sveriges Föreningar anser att det bör ges stöd till utvecklingen av lokala handlingsplaner och vi tycker att det är viktigt att detta arbete fortgår.

Utredningen fokuserar på att överenskommelsen finns lokalt vilket enligt vår erfarenhet inte alltid är fallet.

- Sveriges Föreningar föreslår att det görs en kartläggning av kommunernas olika typer av handlingsplaner/ samarbetsavtal, överenskommelser, kultursamverkansmodell m.m. Och detta med fördel uppdras åt en organisation från civila samhället.

Sidan 331 Punkt 5.3.4 Civilsamhället efterfrågar lokaler till låg kostnad

Sveriges Föreningars medlemmar de Lokala Föreningsråden får ofta hantera frågan om föreningslokaler lokalt för sina medlemsföreningar. Det har varit mycket aktuellt just i vår där en förening ute i en kommun fick en hyreshöjning med 560% just med hänvisning till rätten att ta ut marknadsmässiga hyror. Detta gällde fler föreningar som hyrde kommunens

äldre villor men med olika procentsatser. Det löste sig tillfälligt men oroar oss då det blir ojämnt. Den förening som orkar driva frågan upp i hyresnämnd har en fördel mot den förening som saknar den kraften. Här ser vi det extra problematiskt i socioekonomiskt utsatta områden.

- Vi stödjer utredningens bedömning att kommunerna bör ge stöd till civilsamhället att utnyttja befintligt utrymme i regelverket att subventionera lokalhyra. Samt att kommunerna bör beakta civilsamhällets lokalbehov i samband med samhällsplanering.
- Sveriges Föreningar föreslår att det ska göras en kartläggning över vilka lokaler som finns i respektive kommun.

Sidan 334 Punkt 5.3.5 Synpunkter på bidragsgivning

Utredningen har visat på de förutsättningar och problem som Sveriges Föreningars medlemmars föreningar ofta ställs inför. Framförallt kortsiktigheten med bidrag ett år i taget. Att behöva varsla personal som en regel ger inte en trygghet för någon inblandad. Vidare visar utredningen på de problem men även möjligheter med långsiktiga bidrag där man binder upp kommunala medel för några år framöver vid tex IOP. Man har även visat på de förutsättningar och utmaningar som finns hos en förening som är gränsöverskridande.

- Vi, Sveriges Föreningar, ställer oss bakom utredningens synpunkter att kommuner och landsting bör utforma sin bidragsgivning till civilsamhället på ett sätt som utnyttjar de möjligheter som finns. Men

Det är en brist att utredaren inte fick de direktiven att kunna kartlägga relationerna mellan civilsamhälle och offentliga på lokal eller regional nivå. Däremot skulle utredningen identifiera regelverk som utgör hinder för civilsamhället lokalt och regionalt.

Utredningen visar att det finns utrymme för att finna tolkningar för det lokala civilsamhällets bidragsgivning men att det är ojämnt. I en förening i ett socioekonomiskt område kan det inte bara vara svårt att söka bidrag utan att hantera språket.

Sveriges Föreningar hade önskat att utredningen kunnat visa på ett system som skapar förutsättningar för långsiktighet och kontinuerlighet och att det behövs riktlinjer över kommun, regiongränserna. Som det är idag är det mycket orättvist med kommuner som i princip inte ger bidrag till en stor verksamhetsstrygghet.

- Vi skulle önska att man ser över momshanteringen vid tex kulturverksamhet. Vi har medlemmar som bokar artister och som får stora momsbelopp varje år som de måste betala men inte kan dra av. Om man då samtidigt verkar i socioekonomiskt svaga områden kan man aldrig ta entréer som ger ekonomi på verksamheten.
- Sveriges Föreningar föreslår att föreningslivet undantas att betala arbetsgivareavgift för ledare och kulturarbetare upp till ett basbelopp.

Sidan 455 Punkt 7.6.3 Översyn av befintlig information

Information och stöd på nationell, regional och lokal nivå som vänder sig till civilsamhället bör vara enkel att finna och känna igen sig i.

Utredningen föreslår att relevanta statliga myndigheter får i uppdrag att tydliggöra och anpassa information och stöd för att möta civilsamhällets behov.

MUCF får i uppdrag att tillsammans med deltagande myndigheter utveckla och samordna strukturen på den information som statliga myndigheter erbjuder civilsamhället på sina webbplatser.

- Sveriges Föreningar ställer sig bakom utredningens förslag.

För Sveriges Föreningar

g/m Agneta Rolfhamre

Ordförande

Sveriges Föreningar

c/o Agneta Rolfhamre

Annebergsvägen 5

136 68 Vendelsö

